Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова
Кафедра ортопедичної стоматології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. проректора ЗВО з наукової роботи

Валентина ЧОРНА

«28» серпня 2026 року

# МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
навчальної дисципліни ВК 4.4

# ОРТОПЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ

підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров’я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 221 Стоматологія

(шифр і назва спеціальності)

2026 рік

Методичні вказівки з дисципліни «Ортопедична стоматологія»
підготовки фахівців третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
« 26 » серпня 2026 року 65 с.

Розробники:
к.мед.н, доцент закладу вищої освіти Едуард БЕЛЯЄВ,
к.мед.н, доцент закладу вищої освіти Богдан КОМНАЦЬКИЙ

Обговорено на засіданні кафедри ортопедичної стоматології
Протокол № 1 від «26» серпня 2026 року
Завідувач кафедри ортопедичної стоматології,

Доцент ЗВО Едуард БЕЛЯЄВ
«26» серпня 2026 року

**Модуль 1. Незнімне зубне протезування.**

*Тема 1. Обстеження пацієнта в клініці ортопедичної стоматології. Клінічні методи обстеження обстеження пацієнтів з частковою втратою зубів. Зміни в зубо-щелепному апараті при частковій втраті зубів.*

Розглядатимуться основні принципи та методи комплексного обстеження пацієнтів із частковою втратою зубів у клініці ортопедичної стоматології. Особливу увагу буде приділено збору анамнезу, оцінюванню стоматологічного статусу, визначенню локалізації та протяжності дефектів зубних рядів, стану опорних зубів, тканин пародонта, слизової оболонки порожнини рота та оклюзійних взаємовідношень. Аналізуватимуться морфологічні, функціональні й біомеханічні зміни зубощелепного апарату внаслідок часткової втрати зубів, зокрема вторинні деформації зубних рядів, переміщення зубів, феномен Попова–Годона, порушення оклюзії та атрофічні процеси альвеолярних відростків. Розглядатимуться діагностичні підходи до обґрунтування вибору методів і конструкцій ортопедичного лікування.

**Знати:**

- Основні принципи, етапи та методи клінічного обстеження пацієнтів в ортопедичній стоматології.
- Етіологію, клінічні прояви та класифікації часткової втрати зубів.
- Методи оцінювання стану зубів, пародонта, слизової оболонки порожнини рота та тканин протезного ложа.
- Особливості діагностики дефектів зубних рядів і порушень оклюзійних взаємовідношень.
- Морфологічні, функціональні та біомеханічні зміни зубощелепного апарату при частковій втраті зубів.
- Механізми розвитку вторинних деформацій зубних рядів та феномену Попова–Годона.
- Сучасні діагностичні підходи та принципи вибору методів ортопедичного лікування.

**Вміти:**

- Проводити комплексне клінічне обстеження пацієнтів із частковою втратою зубів.
- Збирати й аналізувати анамнестичні дані та оцінювати стоматологічний статус.
- Визначати локалізацію, протяжність і характер дефектів зубних рядів.
- Виявляти та оцінювати вторинні деформації зубних рядів і функціональні порушення.
- Аналізувати взаємозв'язок між втратою зубів, змінами оклюзії та порушеннями функції зубощелепного апарату.
- Обґрунтовувати клінічний діагноз, необхідність додаткових методів обстеження та вибір раціональної конструкції зубного протеза.
- Критично оцінювати сучасні наукові дані щодо діагностики та ортопедичної реабілітації пацієнтів із частковою втратою зубів.

*Ключові аспекти:*

- Основні та додаткові методи обстеження пацієнтів з частковою втратою зубів
- Структурні та функціональні зміни зубо-щелепного апарату при втраті зубів
- Розпад зубного ряду на окремі функціональні групи
- Зубо-щелепні деформації
- Оклюзійні порушення, травматична оклюзія
- Функціональне перенавантаження твердих тканин зубів та пародонту
- Порушення функції СНЩС та жувальних м’язів
- Підготовка порожнини рота до протезування ЧЗП

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с.
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 2. Додаткові (спеціальні) методи обстеження. Попередній та остаточний діагноз.*

Розглядатимуться додаткові (спеціальні) методи обстеження пацієнтів в ортопедичній стоматології, їхнє діагностичне значення та особливості застосування для уточнення клінічного стану зубощелепного апарату. Особливу увагу буде приділено рентгенологічним, функціональним, лабораторним, морфологічним та цифровим методам діагностики. Аналізуватимуться показання до їх застосування, можливості та обмеження. Розглядатимуться принципи формування попереднього й остаточного діагнозу, проведення диференційної діагностики, інтерпретації результатів обстеження та обґрунтування клінічного рішення відповідно до сучасних діагностичних протоколів.

**Знати:**

- Класифікацію, принципи та діагностичні можливості додаткових методів обстеження в ортопедичній стоматології.
- Показання та протипоказання до застосування рентгенологічних, функціональних, лабораторних і цифрових методів діагностики.
- Можливості комп'ютерної томографії, ортопантомографії, телерентгенографії та інших методів візуалізації.
- Основи функціональної діагностики зубощелепної системи, зокрема оцінювання оклюзії та функції скронево-нижньощелепних суглобів.
- Принципи інтерпретації результатів додаткових обстежень.
- Критерії формування попереднього та остаточного клінічного діагнозу.
- Основи диференційної діагностики та сучасні вимоги до формулювання клінічного діагнозу.

**Вміти:**

- Обґрунтовувати вибір додаткових методів обстеження відповідно до клінічної ситуації.
- Аналізувати та інтерпретувати результати інструментальних, функціональних і лабораторних досліджень.
- Встановлювати взаємозв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами додаткової діагностики.
- Формулювати попередній діагноз на підставі скарг, анамнезу та даних клінічного обстеження.
- Проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати остаточний клінічний діагноз.
- Використовувати результати комплексного обстеження для визначення прогнозу та розроблення індивідуального плану ортопедичного лікування.
- Критично оцінювати діагностичну інформативність сучасних методів дослідження на основі доказової медицини.

*Ключові аспекти:*

- Рентгенологічні методи обстеження. Прицільна дентальна рентгенографія, ортопантомографія, комп’ютерна 3D—томографія, томографія СНЩС

- Електроміографія

- Оцінка оклюзійних співвідношень зубних рядів. Оклюзіографія в порожнині рота та на діагностичних моделях в артикуляторі

- Оцінка стану тканин пародонту

- Оцінка стану пульпи зубів, електроодонтодіагностика

- Статичні та динамічні методи оцінки жувальної ефективності. Індексна оцінка за Агаповим та Оксманом

- Гальванометрія

- Визначення поняття діагноз. Попередній та остаточний діагноз. Складові частини діагнозу в клініці ортопедичної стоматології

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 3. Функціональна анатомія зубощелепного апарату. Біомеханіка зубощелепного апарату. Функціональна оклюзія.*

Розглядатимуться анатомо-фізіологічні особливості будови та функціонування зубощелепного апарату, взаємозв'язок його структурних компонентів і роль кожного з них у забезпеченні жування, ковтання, мовлення та інших функцій. Особливу увагу буде приділено біомеханічним закономірностям функціонування зубів, пародонта, жувальних м'язів і скронево-нижньощелепних суглобів. Аналізуватимуться поняття центральної оклюзії, статичної та динамічної оклюзії, артикуляції, оклюзійних контактів, а також механізми формування функціональної оклюзії. Розглядатимуться сучасні підходи до оцінювання оклюзійних взаємовідношень та їх значення для діагностики, профілактики й ортопедичної реабілітації пацієнтів.

**Знати:**

- Анатомічну будову та функціональні особливості зубощелепного апарату.
- Функціональну анатомію зубів, тканин пародонта, жувальних м'язів і скронево-нижньощелепних суглобів.
- Основні біомеханічні закономірності функціонування зубощелепної системи.
- Механізми розподілу та передачі жувального навантаження на зуби й опорні тканини.
- Основні поняття оклюзії, артикуляції, центрального співвідношення щелеп, статичної та динамічної оклюзії.
- Фізіологічні особливості формування функціональної оклюзії.
- Причини та механізми виникнення оклюзійних порушень і їхній вплив на функціональний стан зубощелепного апарату.
- Сучасні концепції та діагностичні підходи до оцінювання оклюзійних взаємовідношень.

**Вміти:**

- Аналізувати анатомо-функціональні взаємозв'язки між структурними компонентами зубощелепного апарату.
- Оцінювати біомеханічні особливості розподілу жувального навантаження.
- Визначати характер статичних і динамічних оклюзійних контактів.
- Аналізувати функціональний стан жувальних м'язів та скронево-нижньощелепних суглобів.
- Виявляти порушення оклюзійних взаємовідношень і визначати їхнє клінічне значення.
- Застосовувати сучасні методи дослідження для оцінювання функціональної оклюзії.
- Обґрунтовувати принципи відновлення функціональної оклюзії під час планування ортопедичного лікування.
- Критично аналізувати сучасні наукові концепції біомеханіки та функціональної оклюзії в контексті ортопедичної стоматології.

*Ключові аспекти:*

- Функціональна анатомія жувальних м’язів. Синергізм та узгоджений антагонізм, стан відносного фізіологічного спокою жувальної мускулатури і його практичне значення. Рефлекторна регуляція роботи жувальних м’язів.

- Функціональна анатомія СНЩС

- Анатомія тканин пародонту, будова зубоясеневого з’єднання. Резервна та залишкова витривалість тканин пародонту. Фізіологічна та патологічна рухомість

- Будова зубних рядів, фізіологічні та патологічні прикуси. Фактори, що забезпечують стабільність положення зубів. Шляхи та механізми перерозподілу жувального тиску

- Анатомія оклюзійної поверхні зубних рядів та окремих зубів, сагітальні та трансверзальні оклюзійні криві

- Біомеханіка, сучасна термінологія

- Фази жувальних рухів за Гізі, фактори оклюзії

- Рух нижньої щелепи в вертикальному напрямку

- Рух нижньої щелепи в сагітальному напрямку. Сагітальний суглобовий і різцевий шляхи, сагітальний суглобовий і різцевий кути

- Рух нижньої щелепи в трансверзальному напрямку. Робоча і балансуюча сторона. Трансверзальний суглобовий і різцевий шляхи, кут і рух Бенета, готичний кут

- Функціональна оклюзія (артикуляція) Види оклюзії, їх характеристика та ознаки

- Оклюзія та артикуляція, види оклюзії.

- Центральна оклюзія, оклюзійні контакти в нормі

- Передня оклюзія, контакти в нормі. Трьохпунктний контакт Бонвіля

- Бічна оклюзія, варіанти контактів (оклюзійні концепції)

- Супраконтакти, класифікація

**Рекомендована література:**

Основна:


1. 1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с.
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 4. Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи. Артикулятори - загальна характеристика Основи роботи з артикулятором. Клінічний аналіз оклюзії.*

Розглядатимуться види та принципи роботи апаратів, призначених для відтворення рухів нижньої щелепи, їхнє значення в діагностиці та плануванні ортопедичного лікування. Особливу увагу буде приділено класифікації артикуляторів, їхній будові, функціональним можливостям, принципам налаштування та індивідуалізації відповідно до анатомо-функціональних особливостей пацієнта. Вивчатимуться методи реєстрації міжщелепних співвідношень, перенесення моделей щелеп в артикулятор, основи роботи з лицьовою дугою та аналіз оклюзійних контактів. Розглядатимуться сучасні підходи до клінічного аналізу оклюзії, виявлення передчасних контактів, оклюзійних інтерференцій та функціональних порушень.

**Знати:**

- Призначення, класифікацію та принципи роботи апаратів, що відтворюють рухи нижньої щелепи.
- Будову, функціональні можливості та конструктивні особливості різних типів артикуляторів.
- Відмінності між оклюдаторами, середньоанатомічними та індивідуально налаштовуваними артикуляторами.
- Основні параметри рухів нижньої щелепи та способи їх відтворення в артикуляторах.
- Принципи використання лицьової дуги та реєстрації міжщелепних співвідношень.
- Методи перенесення моделей щелеп в артикулятор і його налаштування.
- Основні принципи клінічного аналізу оклюзії та діагностики оклюзійних порушень.
- Сучасні цифрові технології реєстрації рухів нижньої щелепи та аналізу оклюзії.

**Вміти:**

- Розрізняти та обґрунтовано обирати тип артикулятора відповідно до клінічних завдань.
- Проводити реєстрацію міжщелепних співвідношень.
- Використовувати лицьову дугу для визначення та перенесення просторового положення верхньої щелепи.
- Виконувати перенесення моделей щелеп в артикулятор та здійснювати його базове налаштування.
- Аналізувати статичні й динамічні оклюзійні контакти.

- Виявляти передчасні контакти, оклюзійні інтерференції та порушення артикуляції.
- Інтерпретувати результати клінічного та інструментального аналізу оклюзії.
- Використовувати артикулятори для моделювання ортопедичних конструкцій та обґрунтування клінічних рішень.
- Критично оцінювати можливості традиційних і цифрових методів відтворення рухів нижньої щелепи в сучасній ортопедичній стоматології.

*Ключові аспекти:*

- Апарати, що відтворюють рухи нижньої щелепи, класифікація, сфери застосування
- Конструктивні частини артикуляторів, їх функція
- Середньо анатомічні артикулятори – особливості, показання до використання
- Регульовані артикулятори – особливості, показання до використання, способи налаштування за індивідуальними параметрами. Аксіографія
- Методика реєстрації положення верхньої щелепи за допомогою лицевої дуги
- Методика переносу моделей в артикулятор за допомогою лицевої дуги
- Методика отримання оклюзійних реєстратів для фіксації співвідношення щелеп та налаштування суглобових механізмів
- Методика моделювання індивідуальної фронтальної направляючої

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 5. Знеболення в клініці ортопедичної стоматології Місцеві та загальні ускладнення ін'єкційного знеболення. Невідкладні стани на стоматологічному прийомі.*

Розглядатимуться сучасні методи знеболення, що застосовуються в клініці ортопедичної стоматології, їхні показання, протипоказання та особливості використання під час проведення стоматологічних маніпуляцій. Особливу увагу буде приділено видам місцевої анестезії, фармакологічним властивостям місцевих анестетиків, механізмам їхньої дії та вибору оптимального методу знеболення з урахуванням загального стану пацієнта. Аналізуватимуться місцеві та системні ускладнення ін'єкційного знеболення, їхні причини, клінічні прояви, методи профілактики й алгоритми надання невідкладної допомоги. Розглядатимуться невідкладні стани, які можуть виникнути під час стоматологічного прийому, зокрема анафілаксія, синкопе, колапс, судомний синдром, гіпоглікемія, гіпертензивні стани та гострі порушення серцево-судинної діяльності.

**Знати:**

- Основні види, методи та техніки місцевого знеболення в стоматологічній практиці.
- Фармакологічні властивості, механізми дії та особливості застосування місцевих анестетиків.
- Показання та протипоказання до застосування різних методів знеболення.
- Можливі місцеві та системні ускладнення ін'єкційної анестезії, їхню етіологію та патогенез.
- Клінічні прояви токсичних, алергічних і психогенних реакцій на введення місцевих анестетиків.
- Причини виникнення, клінічну симптоматику та диференційну діагностику невідкладних станів на стоматологічному прийомі.
- Сучасні алгоритми надання невідкладної допомоги, принципи серцево-легеневої реанімації та базового забезпечення життєвих функцій.
- Принципи профілактики ускладнень знеболення та забезпечення безпеки пацієнта під час стоматологічних втручань.

**Вміти:**

- Обґрунтовано обирати метод знеболення та місцевий анестетик відповідно до клінічної ситуації й загального стану пацієнта.
- Оцінювати ризики проведення місцевої анестезії та виявляти можливі протипоказання.

- Розпізнавати ранні клінічні ознаки місцевих і системних ускладнень ін'єкційного знеболення.
- Проводити диференційну діагностику невідкладних станів у стоматологічній практиці.
- Своєчасно оцінювати стан свідомості, дихання та кровообігу пацієнта.
- Застосовувати алгоритми невідкладної допомоги при анафілаксії, синкопе, судомах, гіпоглікемії та інших критичних станах.
- Виконувати базові заходи серцево-легеневої реанімації та використовувати автоматичний зовнішній дефібрилятор (за наявності).
- Організовувати послідовність дій медичного персоналу при виникненні невідкладних станів.
- Забезпечувати профілактику ускладнень та дотримання принципів безпеки пацієнта відповідно до сучасних клінічних рекомендацій.

*Ключові аспекти:*

- Біль, механізм виникнення, шляхи проведення. Теорії виникнення зубного болю
- Іннервація щелепно-лицевої ділянки
- Види знеболення в амбулаторній стоматологічній практиці
- Провідникове знеболення на верхній і нижній щелепах – методики, зони знеболення
- Інфільтраційне знеболення в порожнині рота – методики, показання
- Сучасні місцевоанестезуючі засоби – класифікації, склад, фармакодинаміка
- Загальні ускладнення ін’єкційного знеболення – причини, шляхи запобігання
- Місцеві ускладнення ін’єкційного знеболення – причини, шляхи запобігання
- Невідкладні стани на стоматологічному прийомі (анафілактичний шок, набряк Квінке, інфаркт міокарду, напад стенокардії, гіпертонічний криз, інсульт, напад бронхіальної астми, епілептичний напад) – клінічні прояви, перша медична допомога

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 6. Способи заміщення дефектів твердих тканин зубів, ортопедичні конструкції. Штучні коронки – види, показання до протезування Препарування зубів під штучні коронки – правила, методики, інструментарій. Захист вітальних зубів під час та після препарування.*

Розглядатимуться сучасні способи відновлення дефектів твердих тканин зубів за допомогою ортопедичних конструкцій, їхні клініко-технологічні особливості та критерії вибору. Особливу увагу буде приділено класифікації штучних коронок, їхнім конструктивним характеристикам, матеріалам виготовлення, показанням і протипоказанням до застосування. Аналізуватимуться принципи та методики препарування зубів під різні види штучних коронок, вимоги до формування кукси зуба, вибору інструментарію та забезпечення оптимальних умов для фіксації ортопедичних конструкцій. Розглядатимуться біологічні аспекти препарування, можливі ускладнення, методи захисту вітальних зубів під час і після препарування, а також сучасні підходи до тимчасового протезування та збереження життєздатності пульпи.

**Знати:**

- Основні причини, клінічні прояви та класифікації дефектів твердих тканин зубів.
- Сучасні способи відновлення анатомічної форми, функції та естетики зубів.
- Класифікацію ортопедичних конструкцій для заміщення дефектів коронкової частини зубів.
- Види штучних коронок, матеріали їх виготовлення, конструктивні особливості, переваги та недоліки.
- Показання та протипоказання до застосування металевих, металокерамічних, керамічних і суцільноанатомічних коронок.
- Біомеханічні та біологічні принципи препарування зубів під різні види штучних коронок.

- Основні правила, методики та інструментарій для препарування зубів.
- Вимоги до формування кукси зуба, конвергенції стінок, уступу та товщини препарування.
- Механізми пошкодження пульпи під час препарування та чинники, що впливають на її життєздатність.
- Методи захисту вітальних зубів під час і після препарування, принципи тимчасового протезування.

**Вміти:**

- Оцінювати ступінь руйнування твердих тканин зубів та визначати показання до ортопедичного відновлення.
- Обґрунтовувати вибір конструкції штучної коронки та матеріалу її виготовлення відповідно до клінічної ситуації.
- Визначати обсяг і межі препарування залежно від виду ортопедичної конструкції.
- Володіти основними методиками препарування зубів під різні види штучних коронок.
- Правильно обирати та застосовувати ротаційний інструментарій для препарування.
- Забезпечувати дотримання біологічних принципів препарування та мінімізувати ризик термічного й механічного пошкодження пульпи.
- Застосовувати методи захисту вітальних зубів, проводити герметизацію дентину та тимчасове протезування за показаннями.
- Оцінювати якість препарування та відповідність сформованої кукси клініко-технологічним вимогам.
- Аналізувати можливі ускладнення препарування, визначати способи їх профілактики та обґрунтовувати клінічну тактику збереження життєздатності зубів.
- Критично оцінювати сучасні матеріали й технології ортопедичного відновлення дефектів твердих тканин зубів на основі принципів доказової медицини.

*Ключові аспекти:*

- Етіологія дефектів коронкової частини зубів. Класифікації дефектів за Блеком, індекс руйнування оклюзійної поверхні зуба (ІРОПЗ)
- Види ортопедичних конструкцій для заміщення дефектів коронкової частини зубів - показання до використання в залежності від ступеню руйнування зуба
- Штучні коронки – показання, класифікації
- Підготовка порожнини рота до протезування
- Інструментарій для препарування зубів під незнімні ортопедичні конструкції
- Загальні правила препарування зубів, заходи безпеки, контроль глибини препарування твердих тканин
- Захист вітальних зубів під час та після препарування. Провізорні конструкції, дентинні герметики
- Ускладнення під час та після препарування зубів – причини, шляхи запобігання
- Послідовність препарування поверхонь зуба під штучну коронку
- Маргінальна адаптація коронок, варіанти приясеневого препарування, види уступів. Функції уступів
- Ретракція ясен, види, методики

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина

2024. – 222 с.

3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.

4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 7. Клініко-лабораторні етапи виготовлення коронок за технологією CAD-CAM.*

Розглядатимуться сучасні цифрові технології виготовлення ортопедичних конструкцій, зокрема штучних коронок із використанням систем CAD/CAM (Computer-Aided Design / Computer-Aided Manufacturing). Особливу увагу буде приділено послідовності клінічних і лабораторних етапів цифрового протоколу: підготовці зубів, отриманню цифрових відбитків за допомогою інтраорального сканування, створенню віртуальної

моделі, комп'ютерному моделюванню конструкції та її фрезеруванню або іншому способу виготовлення. Аналізуватимуться особливості застосування сучасних конструкційних матеріалів, технологічні параметри виготовлення, фінішна обробка, примірка та фіксація коронок. Розглядатимуться переваги й обмеження цифрового протоколу, критерії оцінювання точності та якості готових ортопедичних конструкцій.

**Знати:**

- Основні принципи, можливості та етапи застосування технології CAD/CAM в ортопедичній стоматології.
- Відмінності між традиційним і цифровим протоколами виготовлення штучних коронок.
- Клінічні вимоги до препарування зубів для виготовлення конструкцій за технологією CAD/CAM.
- Принципи інтраорального сканування та отримання цифрових моделей зубних рядів.
- Основи комп'ютерного моделювання ортопедичних конструкцій (CAD).
- Технологічні особливості виготовлення коронок методом фрезерування та інших цифрових виробничих процесів (CAM).
- Властивості та показання до застосування цирконієвої кераміки, склокераміки та інших CAD/CAM-матеріалів.
- Критерії оцінювання крайового прилягання, точності, міцності й естетичних характеристик готових коронок.
- Особливості обробки, примірки та адгезивної або традиційної фіксації цифрових ортопедичних конструкцій.

**Вміти:**

- Обґрунтовувати вибір цифрового протоколу виготовлення штучних коронок відповідно до клінічної ситуації.
- Проводити підготовку зубів з урахуванням вимог CAD/CAM-технологій.
- Виконувати або оцінювати результати інтраорального сканування.
- Аналізувати цифрові моделі та оцінювати правильність відображення меж препарування.
- Розуміти принципи цифрового моделювання та виготовлення ортопедичних конструкцій.
- Обґрунтовувати вибір конструкційного матеріалу з урахуванням функціональних, естетичних і біомеханічних вимог.
- Оцінювати якість виготовлених коронок за критеріями точності, крайового прилягання, контактних пунктів та оклюзійних взаємовідношень.
- Проводити клінічну примірку, корекцію та фіксацію готових конструкцій.
- Виявляти можливі технологічні й клінічні помилки на різних етапах цифрового протоколу та обґрунтовувати шляхи їх усунення.
- Критично оцінювати ефективність традиційних і цифрових методів виготовлення ортопедичних конструкцій на основі сучасних наукових досліджень.

*Ключові аспекти:*

- Застосування CAD-CAM технології в стоматології
- Етапи CAD-CAM протезування
- Сучасні CAD-CAM системи: види і характеристики
- Особливості та переваги CAD CAM систем з ПО закритого типу
- Особливості та переваги CAD CAM систем з ПО відкритого типу

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М.

Король та ін.]. –2023.

2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.

3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.

4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 8. Провізорні коронки – показання, методики виготовлення, матеріали. Безпосередній метод виготовлення провізорних коронок Лабораторний метод виготовлення провізорних коронок.*

Розглядатимуться клінічне значення провізорних (тимчасових) коронок в ортопедичній стоматології, їхні функціональні, біологічні та естетичні завдання, показання й протипоказання до застосування. Особливу увагу буде приділено сучасним матеріалам для виготовлення провізорних конструкцій, їхнім фізико-механічним, біологічним та технологічним властивостям. Вивчатимуться безпосередній (прямий) і лабораторний (непрямий) методи виготовлення тимчасових коронок, послідовність клінічних і лабораторних етапів, особливості застосування різних технологій та інструментарію. Аналізуватимуться критерії оцінювання якості провізорних конструкцій, особливості їх фіксації, корекції та впливу на стан препарованих зубів, пародонта й оклюзійні взаємовідношення.

**Знати:**

- Призначення, функції та клінічне значення провізорних коронок в ортопедичній стоматології.
- Показання та протипоказання до застосування тимчасових ортопедичних конструкцій.
- Класифікацію провізорних коронок за матеріалами, конструкцією та методами виготовлення.
- Фізико-механічні, біологічні й естетичні властивості матеріалів для виготовлення тимчасових коронок.
- Особливості застосування акрилових, біс-акрилових, композитних та інших сучасних матеріалів.
- Принципи й послідовність безпосереднього (прямого) методу виготовлення провізорних коронок.
- Основні клініко-лабораторні етапи непрямого (лабораторного) методу виготовлення тимчасових коронок.
- Переваги, недоліки та можливі ускладнення різних методів виготовлення.
- Критерії оцінювання крайового прилягання, анатомічної форми, контактних пунктів, оклюзійних взаємовідношень та естетики провізорних конструкцій.
- Принципи тимчасової фіксації та захисту препарованих зубів.

**Вміти:**

- Обґрунтовувати показання до виготовлення провізорних коронок з урахуванням клінічної ситуації.
- Вибирати оптимальний матеріал і метод виготовлення тимчасової конструкції.
- Виконувати основні клінічні етапи безпосереднього виготовлення провізорних коронок.
- Розуміти та контролювати лабораторні етапи виготовлення тимчасових коронок непрямим методом.
- Проводити моделювання, обробку, припасування та корекцію провізорних конструкцій.
- Оцінювати якість крайового прилягання, проксимальних контактів, оклюзії та естетичних характеристик тимчасових коронок.
- Здійснювати тимчасову фіксацію конструкцій з урахуванням біологічного стану опорних зубів.
- Виявляти та усувати технологічні й клінічні помилки під час виготовлення та використання провізорних коронок.
- Аналізувати вплив матеріалів і технологій виготовлення тимчасових конструкцій на стан пульпи, пародонта та функціональну стабільність зубощелепного апарату.
- Критично оцінювати сучасні методики тимчасового протезування на основі доказових наукових даних.

*Ключові аспекти:*

- Мета використання тимчасових захисних конструкцій

- Види провізорних коронок
- Способи виготовлення провізорних коронок
- Матеріали для виготовлення тимчасових коронок прямим методом (акрилові, композитні)
- Безпосередній (прямий) метод виготовлення тимчасових коронок
- Технології виготовлення пластмасових коронок лабораторним методом (на моделях зі звичайного гіпсу та розбірних, комбінованих)
- Акрилові пластмаси – склад, властивості
- Технологія компресійного пресування, режими полімеризації пластмас

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 9. Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих коронок.*

Розглядатимуться конструктивні особливості, клінічні показання та сучасні технології виготовлення суцільнолитих металевих і комбінованих коронок в ортопедичній стоматології. Особливу увагу буде приділено послідовності клінічних і лабораторних етапів: обстеженню пацієнта, препаруванню опорних зубів, отриманню відбитків або цифрових моделей, виготовленню робочих моделей, моделюванню воскової композиції, литтю металевого каркаса та його подальшій обробці. Аналізуватимуться технологічні особливості облицювання металевих конструкцій керамічними або полімерними матеріалами, вимоги до крайового прилягання, анатомічної форми, оклюзійних контактів та естетичних характеристик готових коронок. Розглядатимуться можливі клінічні й лабораторні помилки, їх профілактика та способи усунення.

**Знати:**

- Класифікацію, конструктивні особливості та показання до застосування суцільнолитих металевих і комбінованих коронок.
- Фізико-механічні та біологічні властивості сплавів металів, керамічних і полімерних облицювальних матеріалів.
- Показання та протипоказання до застосування різних видів суцільнолитих і комбінованих конструкцій.
- Принципи та особливості препарування зубів під суцільнолиті металеві й комбіновані коронки.
- Послідовність клінічних етапів виготовлення коронок.
- Основні лабораторні технології: виготовлення моделей, моделювання воскової композиції, лиття, обробку та припасування металевих каркасів.
- Технологічні особливості нанесення керамічного або полімерного облицювання.
- Критерії оцінювання точності крайового прилягання, контактних пунктів, оклюзійних взаємовідношень і естетики конструкцій.
- Можливі клінічні та лабораторні ускладнення під час виготовлення й експлуатації коронок та методи їх профілактики.

**Вміти:**

- Обґрунтовувати вибір суцільнолитої металевої або комбінованої коронки відповідно до клінічної ситуації.
- Визначати показання до застосування різних конструкцій та матеріалів.
- Планувати послідовність клінічних і лабораторних етапів виготовлення коронок.
- Проводити препарування опорних зубів з урахуванням конструктивних особливостей майбутньої ортопедичної конструкції.
- Оцінювати якість отриманих відбитків і робочих моделей.
- Аналізувати правильність моделювання та виготовлення металевого каркаса.
- Оцінювати якість облицювання, його товщину, цілісність і відповідність анатомічній формі зуба.

- Проводити клінічну примірку, перевірку крайового прилягання, проксимальних контактів та оклюзійних взаємовідношень.
- Виявляти й аналізувати помилки на різних етапах виготовлення конструкцій та обґрунтовувати способи їх усунення.
- Критично оцінювати сучасні матеріали й технології виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих коронок з позицій доказової ортопедичної стоматології.

*Ключові аспекти:*

- Показання до протезування суцільнолитими металевими та комбінованими коронками
- Методика препарування зубів під суцільнолиті коронки, варіанти приясеневого препарування
- Методика отримання відбитків
- Примірка литих коронок
- Оклюзійна корекція та фіксація литих коронок
- Виготовлення розбірних комбінованих моделей
- Моделювання репродукції каркасу суцільнолитих металопластмасових коронок
- Сплави металів для виготовлення суцільнолитих коронок
- Способи компенсації усадки сплавів при литві незнімних конструкцій
- Технологія литва каркасів незнімних конструкцій, вогнетривкі маси
- Технологія виготовлення пластмасового облицювання комбінованих конструкцій

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних

аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 10. Мостоподібні протези - показання до протезування. Конструктивні особливості та біомеханіка мостоподібних протезів Клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих та комбінованих мостоподібних протезів.*

Розглядатимуться показання та протипоказання до застосування мостоподібних протезів, їхня класифікація, конструктивні особливості та принципи вибору опорних зубів. Особливу увагу буде приділено біомеханічним закономірностям функціонування мостоподібних конструкцій, розподілу жувального навантаження між опорними зубами та проміжною частиною протеза, впливу довжини дефекту й анатомо-функціонального стану опор на прогноз протезування. Вивчатимуться клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих і комбінованих мостоподібних протезів: препарування опорних зубів, отримання відбитків або цифрових моделей, виготовлення робочих моделей, моделювання воскової композиції, лиття каркаса, облицювання, клінічна примірка та остаточна фіксація. Аналізуватимуться критерії оцінювання якості готових конструкцій, можливі ускладнення та сучасні підходи до підвищення ефективності ортопедичного лікування.

**Знати:**

- Класифікацію, конструктивні особливості та різновиди мостоподібних протезів.
- Показання та протипоказання до застосування мостоподібних конструкцій.
- Критерії вибору опорних зубів та оцінювання їхнього функціонального стану.
- Біомеханічні принципи функціонування мостоподібних протезів і закономірності розподілу жувального навантаження.
- Особливості впливу протяжності дефекту, кількості опор і форми проміжної частини на функціональну стабільність конструкції.
- Вимоги до препарування зубів під суцільнолиті металеві та комбіновані мостоподібні протези.
- Послідовність клінічних і лабораторних етапів виготовлення мостоподібних конструкцій.
- Технологічні особливості лиття металевих каркасів та їх облицювання керамічними або полімерними матеріалами.

- Вимоги до крайового прилягання, контактних пунктів, оклюзійних взаємовідношень і гігієнічності проміжної частини протеза.
- Можливі біологічні, механічні та технологічні ускладнення мостоподібного протезування.

**Вміти:**

- Визначати показання до застосування мостоподібних протезів та обґрунтовувати вибір їхньої конструкції.
- Оцінювати стан потенційних опорних зубів, тканин пародонта та протезного ложа.
- Аналізувати біомеханічні умови функціонування майбутньої конструкції та прогнозувати розподіл жувального навантаження.
- Обґрунтовувати вибір матеріалів і конструктивних параметрів мостоподібного протеза.
- Планувати клініко-лабораторні етапи виготовлення суцільнолитих металевих і комбінованих мостоподібних протезів.
- Визначати особливості препарування опорних зубів з урахуванням конструкції протеза.
- Оцінювати якість відбитків, робочих моделей і виготовлених металевих каркасів.
- Проводити клінічну примірку конструкції, оцінювати крайове прилягання, міжзубні контакти, оклюзійні взаємовідношення та гігієнічність проміжної частини.
- Виявляти й аналізувати помилки на клінічних і лабораторних етапах та обґрунтовувати методи їх усунення.
- Оцінювати віддалені результати мостоподібного протезування та прогнозувати можливі ускладнення на основі клінічних і наукових даних.

*Ключові аспекти:*

- Показання до протезування мостоподібними протезами, класифікації мостоподібних протезів
- Конструктивні складові мостоподібних протезів, види опорних елементів. Види проміжної частини в залежності від топографії дефекту зубного ряду
- Біомеханіка мостоподібних протезів. Вимоги до опорних зубів
- Показання до протезування суцільнолитими мостоподібними протезами
- Особливості препарування опорних зубів
- Перевірка каркасу суцільнолитого мостоподібного протезу
- Примірка, оклюзійна корекція, фіксація суцільнолитого мостоподібного протезу
- Технологія моделювання репродукції каркасів суцільнолитих мостоподібних протезів
- Технологія литва каркасів мостоподібних протезів
- Технологія виготовлення пластмасового облицювання суцільнолитих комбінованих мостоподібних протезів

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 11. Фактори, що забезпечують фіксацію незнімних протезів. Матеріали для тимчасової та постійної фіксації ортопедичних конструкцій.*

Розглядатимуться основні біомеханічні, анатомічні, клінічні та технологічні фактори, що забезпечують ретенцію і стабільність незнімних ортопедичних конструкцій. Особливу увагу буде приділено впливу форми та висоти кукси препарованого зуба, конвергенції стінок, площі поверхні опори, якості крайового прилягання та властивостей фіксаційних матеріалів на довготривале функціонування ортопедичних конструкцій. Вивчатимуться класифікація, склад, фізико-механічні й біологічні властивості матеріалів для тимчасової та постійної фіксації коронок, мостоподібних протезів та інших незнімних конструкцій. Аналізуватимуться показання до застосування різних цементів, особливості підготовки поверхонь зуба й ортопедичної конструкції, адгезивні протоколи, технологія фіксації та можливі ускладнення.

**Знати:**

- Основні фактори, що забезпечують ретенцію, резистентність і стабільність незнімних ортопедичних конструкцій.
- Біомеханічні принципи фіксації коронок і мостоподібних протезів.
- Вплив геометричних параметрів препарованої кукси зуба на якість фіксації.
- Класифікацію та властивості матеріалів для тимчасової й постійної фіксації ортопедичних конструкцій.
- Хімічний склад, механізми твердіння та фізико-механічні властивості різних видів стоматологічних цементів.
- Особливості застосування цинк-фосфатних, склоіономерних, модифікованих смолою склоіономерних і композитних цементів.
- Принципи адгезивної фіксації керамічних, металевих і цирконієвих ортопедичних конструкцій.
- Показання та протипоказання до використання різних фіксаційних матеріалів.
- Вимоги до підготовки поверхонь зуба та ортопедичної конструкції перед фіксацією.
- Причини порушення фіксації, розцементування та виникнення вторинного карієсу.

**Вміти:**

- Оцінювати клінічні та конструктивні фактори, що впливають на фіксацію незнімних протезів.
- Обґрунтовувати вибір матеріалу для тимчасової або постійної фіксації залежно від типу конструкції та клінічної ситуації.
- Визначати необхідність застосування традиційної або адгезивної методики фіксації.
- Проводити підготовку поверхонь опорних зубів та ортопедичних конструкцій відповідно до рекомендацій виробника матеріалу.
- Застосовувати сучасні протоколи цементування металевих, металокерамічних, керамічних і цирконієвих конструкцій.
- Оцінювати якість фіксації, крайове прилягання та повноту видалення надлишків цементу.
- Виявляти причини порушення ретенції та розцементування ортопедичних конструкцій.
- Обґрунтовувати методи профілактики ускладнень, пов'язаних із використанням фіксаційних матеріалів.
- Критично оцінювати сучасні адгезивні системи та стоматологічні цементи з урахуванням результатів наукових досліджень і принципів доказової медицини.

*Ключові аспекти:*

- Класифікація факторів що забезпечують фіксацію незнімних протезів
- Фактори, що відносяться до опорних зубів
- Фактори, що відносяться до ортопедичних конструкцій
- Фактори, що відносяться до фіксуючих матеріалів
- Матеріали для постійної фіксації незнімних конструкцій (цинк-фосфатні, полікарбоксилатні, склоіономерні, композиційні цементи) – склад, фізико-хімічні властивості, показання і методики застосування
- Показання до застосування тимчасової фіксації незнімних конструкцій. Матеріали для тимчасової фіксації ортопедичних конструкцій (цинк-оксидевгенолові, матеріали на основі гідроокису кальцію)

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М.

Король та ін.]. –2023.

2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.

3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.

4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 12. Помилки та ускладнення при протезуванні штучними коронками та мостоподібними протезами.*

Розглядатимуться основні клінічні, лабораторні та технологічні помилки, що виникають на різних етапах ортопедичного лікування пацієнтів із використанням штучних

коронок і мостоподібних протезів. Особливу увагу буде приділено ускладненням, пов'язаним із неправильним плануванням протезування, нераціональним вибором конструкції, порушенням правил препарування зубів, неточністю відбитків, виготовленням і фіксацією ортопедичних конструкцій. Аналізуватимуться біологічні ускладнення з боку пульпи, тканин пародонта та слизової оболонки, механічні пошкодження, порушення крайового прилягання, оклюзійні розлади, розцементування та руйнування протезів. Розглядатимуться методи діагностики, профілактики й усунення ускладнень, а також критерії оцінювання найближчих і віддалених результатів ортопедичного лікування.

**Знати:**

- Класифікацію клінічних, лабораторних і технологічних помилок при виготовленні штучних коронок та мостоподібних протезів.
- Основні причини виникнення ускладнень на етапах планування, препарування, отримання відбитків, виготовлення та фіксації ортопедичних конструкцій.
- Біологічні ускладнення з боку пульпи, періодонта, тканин пародонта та слизової оболонки порожнини рота.
- Механічні ускладнення: сколи облицювання, переломи конструкцій, порушення фіксації та розцементування.
- Причини порушення крайового прилягання, проксимальних контактів і оклюзійних взаємовідношень.
- Особливості виникнення вторинного карієсу та запальних процесів у тканинах пародонта навколо ортопедичних конструкцій.
- Методи клінічної та інструментальної діагностики ускладнень ортопедичного лікування.
- Сучасні підходи до профілактики, корекції та усунення ускладнень.
- Критерії оцінювання якості та довготривалого функціонування незнімних ортопедичних конструкцій.

**Вміти:**

- Виявляти та класифікувати помилки й ускладнення на різних етапах ортопедичного лікування.
- Аналізувати причини виникнення біологічних, механічних і технологічних ускладнень.
- Проводити диференційну діагностику патологічних змін у тканинах, що контактують з ортопедичними конструкціями.
- Оцінювати якість виготовлення, крайове прилягання, фіксацію та функціональну ефективність коронок і мостоподібних протезів.
- Визначати клінічну тактику при виникненні ускладнень після ортопедичного лікування.
- Обґрунтовувати необхідність корекції, ремонту, повторної фіксації або заміни ортопедичних конструкцій.
- Розробляти індивідуальні заходи профілактики ускладнень з урахуванням клінічного стану пацієнта.
- Аналізувати віддалені результати ортопедичного лікування та визначати фактори ризику невдалого протезування.
- Критично оцінювати сучасні наукові підходи до підвищення прогнозованості та довготривалої ефективності незнімного протезування.

*Ключові аспекти:*

- Помилки на етапі обстеження пацієнтів та планування протезної конструкції
- Помилки на етапі препарування зубів
- Помилки при отриманні відбитків та фіксації співвідношення щелеп
- Помилки при накладанні та фіксації ортопедичних конструкцій
- Помилки на лабораторних етапах виготовлення штампованих коронок та штамповано-паяних мостоподібних протезів

- Помилки на лабораторних етапах виготовлення суцільнолитих коронок та мостоподібних протезів

- Помилки при роботі з пластмасою. Види пористості пластмас

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

**Модуль 2. Часткове та повне знімне зубне протезування**

*Тема 1. Обстеження пацієнтів з частковою втратою зубів. Зміни в зубо-щелепному апараті при частковій втраті зубів.*

Розглядатимуться особливості комплексного клінічного обстеження пацієнтів із частковою втратою зубів, методи визначення локалізації, протяжності та характеру дефектів зубних рядів. Особливу увагу буде приділено оцінюванню стану опорних зубів, тканин пародонта, слизової оболонки порожнини рота, альвеолярних відростків та оклюзійних взаємовідношень. Аналізуватимуться морфологічні, функціональні й біомеханічні зміни зубощелепного апарату внаслідок часткової втрати зубів, зокрема переміщення зубів, деформації зубних рядів, феномен Попова–Годона, зміни характеру жувального навантаження, атрофічні процеси та порушення функції жування. Розглядатимуться взаємозв'язок між характером дефекту зубного ряду та розвитком вторинних патологічних змін, а також їхнє значення для діагностики, прогнозування й планування ортопедичного лікування.

**Знати:**

- Основні принципи, етапи та методи обстеження пацієнтів із частковою втратою зубів.
- Етіологію, патогенез і клінічні прояви часткової втрати зубів.
- Класифікації дефектів зубних рядів та їхнє клінічне значення.
- Методи оцінювання стану опорних зубів, пародонта, слизової оболонки та альвеолярних відростків.
- Механізми розвитку вторинних деформацій зубних рядів і феномену Попова–Годона.
- Морфологічні та функціональні зміни зубощелепного апарату при частковій втраті зубів.
- Особливості перерозподілу жувального навантаження та зміни оклюзійних взаємовідношень.
- Наслідки часткової втрати зубів для функції жування, мовлення та стану скронево-нижньощелепних суглобів.
- Сучасні діагностичні підходи до оцінювання структурних і функціональних порушень зубощелепної системи.

**Вміти:**

- Проводити комплексне клінічне обстеження пацієнтів із частковою втратою зубів.
- Визначати локалізацію, протяжність і характер дефектів зубних рядів.
- Оцінювати стан опорних зубів, тканин пародонта та протезного ложа.
- Виявляти вторинні деформації зубних рядів і порушення оклюзійних взаємовідношень.
- Аналізувати морфологічні та функціональні зміни, що виникають унаслідок втрати зубів.
- Встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між втратою зубів і розвитком вторинних патологічних змін.
- Обґрунтовувати клінічний діагноз і необхідність застосування додаткових методів обстеження.
- Визначати фактори, що впливають на вибір конструкції ортопедичного протеза та прогноз лікування.
- Розробляти обґрунтований план ортопедичної реабілітації з урахуванням індивідуальних анатомо-функціональних особливостей пацієнта.

*Ключові аспекти:*
- Основні та додаткові методи обстеження пацієнтів з частковою втратою зубів
- Структурні та функціональні зміни зубо-щелепного апарату при втраті зубів
- Розпад зубного ряду на окремі функціональні групи
- Зубо-щелепні деформації
- Оклюзійні порушення, травматична оклюзія
- Функціональне перенавантаження твердих тканин зубів та пародонту
- Порушення функції СНЩС та жувальних м'язів
- Підготовка порожнини рота до протезування ЧЗП

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 2. Конструкції часткових знімних протезів – показання до протезування. Планування фіксації часткових знімних протезів. Опорні зуби, кламерні лінії.*

Розглядатимуться основні види та конструктивні особливості часткових знімних протезів, показання й протипоказання до їх застосування при різних клінічних формах часткової втрати зубів. Особливу увагу буде приділено принципам біомеханічного обґрунтування конструкції протеза, вибору та оцінюванню опорних зубів, плануванню системи фіксації й стабілізації. Аналізуватимуться види кламерів, їхні конструктивні елементи, принципи розташування, кламерні лінії та їхнє значення для розподілу функціонального навантаження. Розглядатимуться особливості вибору кламерної системи залежно від локалізації та протяжності дефектів зубних рядів, стану опорних зубів і тканин протезного ложа, а також сучасні підходи до підвищення функціональної ефективності часткових знімних протезів.

**Знати:**

- Класифікацію, види та конструктивні особливості часткових знімних протезів.
- Показання та протипоказання до застосування різних конструкцій часткових знімних протезів.
- Принципи планування конструкції протеза залежно від характеру та локалізації дефектів зубних рядів.
- Критерії вибору опорних зубів, вимоги до їхнього клінічного стану та функціональної придатності.
- Класифікацію кламерів, їхню будову, функціональне призначення та особливості застосування.
- Поняття кламерної лінії, її види, просторове розташування та біомеханічне значення.
- Принципи забезпечення ретенції, стабілізації та опори часткових знімних протезів.
- Особливості розподілу жувального навантаження між опорними зубами та тканинами протезного ложа.
- Сучасні методи планування фіксації часткових знімних протезів, зокрема кламерні, телескопічні та замкові системи.

**Вміти:**

- Визначати показання до застосування часткових знімних протезів з урахуванням клінічної ситуації.
- Аналізувати дефекти зубних рядів і обґрунтовувати вибір конструкції часткового знімного протеза.
- Оцінювати стан опорних зубів та визначати їхню придатність до використання в системі фіксації.
- Планувати розташування опорних і утримувальних елементів протеза.
- Визначати оптимальний тип кламерної системи відповідно до локалізації дефекту та біомеханічних умов протезування.
- Будувати й аналізувати кламерні лінії, оцінювати їхній вплив на стабілізацію протеза.

- Обґрунтовувати вибір системи фіксації з урахуванням анатомічних і функціональних особливостей зубощелепного апарату.
- Прогнозувати характер розподілу жувального навантаження та можливий вплив конструкції протеза на опорні зуби й тканини протезного ложа.
- Критично оцінювати сучасні конструкційні рішення та методи фіксації часткових знімних протезів на основі біомеханічних і клінічних досліджень.

*Ключові аспекти:*

- Види ЧЗП, їх конструктивні складові, особливості трансформації жувального тиску різними видами ЧЗП
- Показання до протезування різними видами ЧЗП (бюгельні, пластинчасті з пластмасовим та металевим базисом)
- Вимоги до опорних зубів
- Планування фіксації ЧЗП (точкова, лінійна, площинна), кламерні лінії та їх клінічне значення
- Поняття про анатомічний екватор та межову лінію, опорну та ретенційну зони зуба
- Складові частини утримувальних і опорно-утримувальних кламерів, їх розташування на зубі та особливості трансформації жувального тиску

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 3. Методи фіксації часткових знімних протезів.*

Розглядатимуться основні методи та системи фіксації часткових знімних протезів, їхні конструктивні особливості, функціональні можливості й показання до застосування. Особливу увагу буде приділено механічним, анатомічним і біомеханічним принципам забезпечення ретенції, стабілізації та опори протезів. Вивчатимуться кламерна система фіксації, телескопічні коронки, замкові (аттачменні) кріплення, балкові конструкції та інші сучасні способи утримання протезів. Аналізуватимуться особливості вибору системи фіксації залежно від локалізації та протяжності дефектів зубних рядів, кількості й стану опорних зубів, анатомічних умов протезного ложа та характеру розподілу жувального навантаження.

**Знати:**

- Класифікацію та основні принципи фіксації часткових знімних протезів.
- Механізми ретенції, стабілізації та опори знімних ортопедичних конструкцій.
- Конструктивні особливості та принципи роботи різних видів кламерів.
- Особливості застосування телескопічних коронок, замкових кріплень (аттачменів) і балкових систем.
- Показання та протипоказання до використання різних методів фіксації.
- Біомеханічні закономірності передачі й розподілу жувального навантаження між опорними зубами та тканинами протезного ложа.
- Фактори, що впливають на ефективність, надійність і довговічність фіксації.
- Можливі ускладнення, пов'язані з перевантаженням опорних зубів і порушенням стабільності протезів.
- Сучасні цифрові та лабораторні технології виготовлення елементів фіксації.

**Вміти:**

- Обґрунтовувати вибір методу фіксації часткового знімного протеза відповідно до клінічної ситуації.
- Оцінювати анатомічні та функціональні умови для застосування різних систем фіксації.
- Визначати оптимальне розташування утримувальних і опорних елементів протеза.
- Аналізувати біомеханічні особливості функціонування кламерних, телескопічних і замкових систем.
- Прогнозувати характер передачі жувального навантаження на опорні зуби та тканини протезного ложа.

- Порівнювати ефективність різних методів фіксації за критеріями ретенції, стабільності, функціональності та естетики.
- Виявляти причини недостатньої фіксації, зміщення та балансування протезів.
- Обґрунтовувати способи корекції та вдосконалення систем фіксації.
- Критично оцінювати сучасні методи фіксації часткових знімних протезів на основі результатів клінічних і наукових досліджень.

*Ключові аспекти:*

- Поняття про фіксацію, стабілізацію, рівновагу знімних протезів
- Механічні фіксуючі елементи в ЧЗП (кламери, замкові, балкові та телескопічні кріплення) – класифікації, конструкції, показання
- Біомеханічні фактори фіксації (анатомічна ретенція)
- Фізичні фактори фіксації

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 4. Обґрунтування побудови меж базисів часткових знімних протезів.*

Розглядатимуться анатомо-топографічні та функціональні особливості протезного ложа, які визначають межі й конфігурацію базисів часткових знімних протезів. Особливу увагу буде приділено принципам визначення меж базисів на верхній і нижній щелепах з урахуванням локалізації дефектів зубних рядів, стану слизової оболонки, форми альвеолярних відростків, анатомічних утворень і рухомих м'яких тканин. Аналізуватимуться поняття анатомічних і функціональних меж протеза, зони нейтрального простору, перехідної складки, вуздечок та тяжів слизової оболонки. Розглядатимуться біомеханічні принципи визначення площі базису, забезпечення оптимальної опори, ретенції та стабілізації протеза, а також наслідки неправильного формування його меж.

**Знати:**

- Анатомо-топографічні особливості протезного ложа верхньої та нижньої щелеп.
- Основні анатомічні орієнтири, що визначають межі базисів часткових знімних протезів.
- Відмінності між анатомічними та функціональними межами протезів.
- Особливості впливу форми альвеолярних відростків, стану слизової оболонки та рухомих м'яких тканин на конфігурацію базису.
- Принципи визначення протяжності базису залежно від локалізації та характеру дефекту зубного ряду.
- Особливості формування меж базисів при включених і кінцевих дефектах зубних рядів.
- Біомеханічні принципи розподілу жувального навантаження на тканини протезного ложа.
- Причини та наслідки надмірного або недостатнього розширення меж базису.
- Сучасні методи функціонального відображення протезного ложа та цифрового планування базисів.

**Вміти:**

- Визначати анатомічні та функціональні межі базисів часткових знімних протезів на верхній і нижній щелепах.
- Аналізувати анатомо-топографічні особливості протезного ложа конкретного пацієнта.
- Враховувати положення вуздечок, тяжів слизової оболонки, перехідної складки та інших анатомічних утворень під час визначення меж базису.
- Обґрунтовувати площу та конфігурацію базису залежно від типу дефекту зубного ряду.
- Оцінювати вплив меж базису на фіксацію, стабілізацію та функціональну ефективність протеза.
- Виявляти причини травмування слизової оболонки та порушення фіксації, пов'язані з неправильним визначенням меж базису.

- Обґрунтовувати необхідність корекції меж базису з урахуванням функціонального стану тканин протезного ложа.
- Застосовувати сучасні клінічні та цифрові методи для планування конструкції часткових знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Поняття про протезне ложе та протезне поле
- Анатомічні утворення порожнини рота, що мають значення при знімному протезуванні
- Податливість та рухомість слизової оболонки, їх урахування при знімному протезуванні. Розташування країв базису ЧЗП в ділянці перехідної складки
- Максимальні межі базису знімного пластинчастого протезу на верхній та нижній щелепі; співвідношення з наявними на щелепі зубами
- Варіанти меж базисів в залежності від клінічних умов
- Отримання робочих відбитків для ЧЗП, матеріали та методики
- Використання індивідуальних відбиткових ложок при виготовленні ЧЗП, показання

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 5. Визначення та фіксація співвідношення щелеп при I, II, III групах дефектів зубних рядів за Бетельманом.*

Розглядатимуться анатомо-функціональні особливості визначення та реєстрації міжщелепних співвідношень у пацієнтів із частковою втратою зубів відповідно до класифікації дефектів зубних рядів за Бетельманом. Особливу увагу буде приділено особливостям визначення центрального співвідношення щелеп залежно від кількості, локалізації та характеру збережених зубів, наявності антагонуючих пар і стану оклюзійних контактів. Вивчатимуться клінічні методи визначення висоти нижнього відділу обличчя, реєстрації міжщелепних співвідношень за допомогою воскових та інших реєстраційних матеріалів, особливості використання оклюзійних валиків. Аналізуватимуться можливі помилки під час визначення та фіксації співвідношення щелеп, їхній вплив на якість виготовлення часткових знімних протезів і функціональні результати ортопедичного лікування.

**Знати:**

- Класифікацію дефектів зубних рядів за Бетельманом та клінічні характеристики I, II і III груп.
- Анатомо-функціональні особливості зубощелепного апарату при різних групах дефектів зубних рядів.
- Поняття центральної оклюзії та центрального співвідношення щелеп, їхні клінічні відмінності.
- Показання до визначення міжщелепних співвідношень за допомогою збережених зубів і оклюзійних валиків.
- Методи визначення та контролю висоти нижнього відділу обличчя.
- Принципи реєстрації та фіксації міжщелепних співвідношень.
- Властивості реєстраційних матеріалів та особливості їх застосування.
- Причини виникнення помилок під час визначення співвідношення щелеп та їхні клінічні наслідки.

**Вміти:**

- Визначати групу дефекту зубного ряду за класифікацією Бетельмана.
- Оцінювати наявність і стабільність оклюзійних контактів між зубами-антагоністами.
- Обирати оптимальний метод визначення співвідношення щелеп залежно від клінічної ситуації.
- Визначати висоту нижнього відділу обличчя та оцінювати правильність міжщелепних співвідношень.

- Проводити реєстрацію та фіксацію співвідношення щелеп із використанням відповідних матеріалів і пристосувань.
- Контролювати точність отриманих реєстратів та їхню придатність для перенесення в артикулятор.
- Виявляти й усувати помилки під час визначення та фіксації міжщелепних співвідношень.
- Обґрунтовувати клінічну тактику визначення співвідношення щелеп з урахуванням особливостей дефектів зубних рядів і майбутньої конструкції часткового знімного протеза.

*Ключові аспекти:*

- Класифікація груп дефектів зубних рядів за Бетельманом, її клінічне значення. Поняття про центральну оклюзію, центральне співвідношення щелеп, оклюзійну та протетичну площину
- Функціональна характеристика 1,2,3 груп дефектів, етапи визначення та фіксації співвідношення щелеп
- Способи визначення центрального співвідношення щелеп
- Способи визначення оклюзійної висоти
- Методика фіксації центральної оклюзії оклюзійними блоками та гіпсоблоками
- Технологія виготовлення оклюзійних валиків
- Методика гарячого та холодного способів фіксації центрального співвідношення за допомогою оклюзійних валиків
- Помилки при визначенні та фіксації співвідношення щелеп

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних

аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 6. Перевірка конструкції часткових знімних протезів.*

Розглядатимуться мета, завдання та методика клінічної перевірки конструкції часткових знімних протезів на етапі їх виготовлення. Особливу увагу буде приділено оцінюванню відповідності конструкції індивідуальним анатомо-топографічним і функціональним особливостям зубощелепного апарату пацієнта. Аналізуватимуться правильність розташування базисів, кламерів та інших елементів фіксації, відповідність меж протеза анатомічним орієнтирам, положення штучних зубів, оклюзійні взаємовідношення та естетичні характеристики. Розглядатимуться способи виявлення конструктивних і технологічних помилок, оцінювання артикуляційних контактів, перевірка стабільності майбутнього протеза та обґрунтування необхідних корекцій перед завершенням його виготовлення.

**Знати:**

- Мету, завдання та послідовність перевірки конструкції часткових знімних протезів.
- Клінічні вимоги до конструктивних елементів часткових знімних протезів.
- Критерії оцінювання розташування та протяжності базисів.
- Особливості перевірки кламерів, опорних елементів та інших систем фіксації.
- Принципи визначення правильності постановки штучних зубів.
- Критерії оцінювання оклюзійних і артикуляційних взаємовідношень.
- Вимоги до відновлення естетики, фонетики та жувальної ефективності.
- Типові клінічні й лабораторні помилки під час конструювання часткових знімних протезів.
- Методи виявлення та корекції конструктивних недоліків.

**Вміти:**

- Проводити клінічну перевірку конструкції часткового знімного протеза.
- Оцінювати відповідність конструкції індивідуальним анатомічним і функціональним особливостям пацієнта.
- Перевіряти правильність розташування базисів, кламерів та інших фіксувальних елементів.

- Аналізувати постановку штучних зубів, міжщелепні співвідношення та оклюзійні контакти.
- Оцінювати естетичні й функціональні характеристики майбутнього протеза.
- Виявляти помилки конструювання та обґрунтовувати необхідність внесення змін.
- Визначати доцільність корекції або повторного виконання окремих лабораторних етапів.
- Обґрунтовувати клінічні рішення щодо забезпечення функціональної ефективності, стабільності та комфорту часткових знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Перевірка конструкції ЧЗП на моделях
- Перевірка конструкції ЧЗП в порожнині рота
- Помилки, які виявляються на етапі перевірки конструкції ЧЗП, їх причини та усунення

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 7. Накладання та корекція часткових знімних протезів.*

Розглядатимуться клінічні етапи накладання (видачі) часткових знімних протезів, перевірка їхньої фіксації, стабілізації та функціональної ефективності. Особливу увагу буде приділено оцінюванню відповідності базисів анатомічним межам протезного ложа, правильності розташування кламерів, оклюзійних контактів і взаємовідношень штучних зубів. Аналізуватимуться методи виявлення ділянок надмірного тиску на слизову оболонку, порушень фіксації, балансування та інших недоліків протезів. Вивчатимуться принципи вибіркової корекції базисів, кламерів і оклюзійних поверхонь, особливості адаптаційного періоду, можливі ускладнення та методи їх профілактики. Розглядатимуться рекомендації пацієнтам щодо користування протезами, гігієнічного догляду та контрольних оглядів.

**Знати:**

- Послідовність клінічних етапів накладання та видачі часткових знімних протезів.
- Критерії оцінювання фіксації, стабілізації та функціональної ефективності протезів.
- Методи контролю відповідності меж базису анатомо-топографічним особливостям протезного ложа.
- Принципи перевірки та корекції кламерних елементів і оклюзійних контактів.
- Методи виявлення зон надмірного тиску базису на слизову оболонку.
- Причини виникнення больових відчуттів, травматичних ушкоджень слизової оболонки та порушень фіксації протезів.
- Особливості адаптації пацієнтів до часткових знімних протезів.
- Можливі ранні та віддалені ускладнення користування знімними ортопедичними конструкціями.
- Принципи гігієнічного догляду, профілактики ускладнень і диспансерного спостереження.

**Вміти:**

- Проводити накладання та клінічну оцінку часткових знімних протезів.
- Перевіряти ретенцію, стабілізацію, опору та відповідність конструкції тканинам протезного ложа.
- Виявляти ділянки надмірного тиску базису та визначати причини дискомфорту пацієнта.
- Проводити корекцію базисів, кламерів та оклюзійних контактів відповідно до клінічних показань.
- Оцінювати характер оклюзійних взаємовідношень після накладання протеза.
- Виявляти й усувати причини порушення фіксації та балансування протезів.
- Оцінювати перебіг адаптаційного періоду та своєчасно виявляти можливі ускладнення.

- Надавати пацієнтам рекомендації щодо користування, зберігання та гігієнічного догляду за протезами.
- Складати індивідуальний план контрольних оглядів і корекцій.
- Аналізувати віддалені результати ортопедичного лікування та обґрунтовувати заходи для підвищення функціональної ефективності й довговічності часткових знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Методика накладання та первинної корекції ЧЗП
- Рекомендації пацієнту по догляду за протезом
- Періоди адаптації до знімних протезів
- Травматичні протезні стоматити, показання до повторної корекції базису та оклюзійної поверхні протезів

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..


Допоміжна:


1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 8. Бюгельні протези - планування конструкції в залежності від клінічних умов. Види фіксуючих елементів.*

Розглядатимуться конструктивні особливості бюгельних (дугових) протезів, показання та протипоказання до їх застосування при різних клінічних формах часткової втрати зубів. Особливу увагу буде приділено принципам планування конструкції бюгельного протеза з урахуванням локалізації та протяжності дефектів зубних рядів, кількості й стану опорних зубів, особливостей протезного ложа та біомеханічних умов функціонування зубощелепного апарату. Вивчатимуться види фіксувальних і опорно-утримувальних елементів, зокрема кламерні, замкові, телескопічні та інші системи фіксації, їхні конструктивні особливості й механізми дії. Аналізуватимуться принципи розподілу жувального навантаження між опорними зубами та слизовою оболонкою протезного ложа, особливості вибору великого з'єднувача, розташування дуги та допоміжних елементів конструкції.

**Знати:**

- Класифікацію, конструктивні особливості та функціональні можливості бюгельних протезів.
- Показання та протипоказання до бюгельного протезування.
- Принципи планування конструкції залежно від клінічної групи дефектів зубних рядів.
- Критерії вибору та оцінювання функціонального стану опорних зубів.
- Особливості будови й розташування великих з'єднувачів (дуг) на верхній і нижній щелепах.
- Класифікацію та конструктивні особливості фіксувальних і опорно-утримувальних елементів.
- Принципи роботи кламерних, замкових (аттачменних), телескопічних і комбінованих систем фіксації.
- Біомеханічні закономірності розподілу жувального навантаження при бюгельному протезуванні.
- Вимоги до забезпечення ретенції, стабілізації, опори та функціональної рівноваги бюгельних протезів.
- Сучасні технології цифрового планування та виготовлення бюгельних конструкцій.

**Вміти:**

- Аналізувати клінічні умови та визначати показання до бюгельного протезування.
- Обґрунтовувати вибір конструкції бюгельного протеза відповідно до локалізації й протяжності дефектів зубних рядів.
- Оцінювати стан опорних зубів і визначати можливості їх використання для фіксації протеза.

- Планувати розташування дуги, базисів, опорно-утримувальних елементів та інших конструктивних компонентів.
- Обґрунтовувати вибір кламерної, замкової або телескопічної системи фіксації.
- Аналізувати біомеханічні особливості функціонування різних конструкцій бюгельних протезів.
- Прогнозувати характер передачі та розподілу жувального навантаження на опорні зуби й тканини протезного ложа.
- Виявляти можливі конструктивні помилки та оцінювати їхній вплив на функціональну ефективність протеза.
- Обґрунтовувати індивідуальні конструктивні рішення з урахуванням анатомічних, функціональних та естетичних вимог.
- Критично оцінювати сучасні методи фіксації та технології виготовлення бюгельних протезів на основі доказових наукових даних.

*Ключові аспекти:*

- Показання до протезування бюгельними протезами, умови в порожнині рота, що необхідні для здійснення бюгельного протезування

- Варіанти розташування дуги БП на верхній та нижній щелепі при різних клінічних умовах

- Вибір опорних зубів для фіксації БП, вимоги, підготовка

- Види фіксуючих елементів в бюгельних протезах (опорно-утримуючі кламери, замкові, балкові, телескопічні кріплення).

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.
11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.
12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед.

ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.
2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.
3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.
4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025
5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с
6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 9. Фіксація бюгельних протезів. Показання до використання різних типів механічних кріплень. Опорно-утримуючі кламери.*

Розглядатимуться основні принципи та методи фіксації бюгельних протезів, їхні конструктивні особливості й біомеханічні закономірності функціонування. Особливу увагу буде приділено механічним системам кріплення, зокрема кламерним, замковим (аттачменним) і телескопічним системам, показанням та протипоказанням до їх застосування. Детально вивчатимуться класифікація, будова, функції та принципи розташування опорно-утримувальних кламерів, їхня роль у забезпеченні опори, ретенції та стабілізації протеза. Аналізуватимуться особливості вибору типу кламерної системи залежно від клінічної ситуації, стану опорних зубів, локалізації дефектів зубних рядів та характеру розподілу жувального навантаження.

**Знати:**

- Основні принципи та механізми фіксації бюгельних протезів.
- Класифікацію механічних систем кріплення та їхні конструктивні особливості.
- Показання та протипоказання до використання кламерних, замкових і телескопічних систем.
- Класифікацію опорно-утримувальних кламерів, їхню будову та функціональне призначення.
- Основні елементи кламерів: плече, оклюзійну накладку, тіло та відросток.
- Принципи розташування кламерів відносно екватора опорного зуба та міжзубних контактів.
- Особливості застосування кламерів системи Нея та інших кламерних конструкцій.
- Біомеханічні принципи забезпечення опори, ретенції та стабілізації бюгельних протезів.
- Вплив конструкції кламерів на функціональне навантаження опорних зубів і тканин пародонта.
- Причини порушення фіксації та можливі ускладнення при використанні різних механічних кріплень.

**Вміти:**

- Обґрунтовувати вибір системи фіксації бюгельного протеза відповідно до клінічних умов.
- Оцінювати стан опорних зубів та їхню придатність для застосування різних видів механічних кріплень.
- Визначати оптимальне розташування опорно-утримувальних кламерів.
- Аналізувати взаєморозташування кламерних елементів відносно анатомічного екватора та ретенційних зон зубів.
- Обґрунтовувати вибір типу кламерів залежно від локалізації та протяжності дефектів зубних рядів.
- Оцінювати ефективність кламерної системи за критеріями ретенції, опори та стабілізації протеза.
- Аналізувати біомеханічні особливості роботи кламерів під час жувального навантаження.
- Виявляти причини недостатньої фіксації, перевантаження опорних зубів та травмування тканин пародонта.
- Обґрунтовувати необхідність корекції або заміни фіксувальних елементів.
- Порівнювати ефективність різних механічних систем кріплення на основі клінічних показників і сучасних наукових досліджень.

*Ключові аспекти:*

- Планування фіксуючих елементів в бюгельних протезах в залежності від клінічних умов
- Види опорно-утримуючих кламерів, фактори, що впливають на вибір типу кламеру
- Система кламерів Нея, показання до застосування
- Класифікації замкових кріплень
- Показання та умови для застосування замкової фіксації, балкових та телескопічних кріплень

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.
9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.
10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ;

Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 10. Адаптація до часткових знімних протезів, терміни користування. Ремонт та перебазування протезів.*

Розглядатимуться фізіологічні та психологічні особливості адаптації пацієнтів до часткових знімних протезів, етапи й тривалість адаптаційного періоду, фактори, що впливають на пристосування до ортопедичних конструкцій. Особливу увагу буде приділено змінам функції жування, мовлення, слиновиділення та стану слизової оболонки порожнини рота після накладання протезів. Вивчатимуться показання до ремонту та перебазування часткових знімних протезів, причини порушення їхньої фіксації та стабілізації, методи відновлення цілісності конструкцій і корекції відповідності базису тканинам протезного ложа. Аналізуватимуться прямі й непрямі методи ремонту та перебазування, матеріали й технології їх застосування, терміни експлуатації протезів, критерії оцінювання їхньої функціональної придатності та показання до заміни.

**Знати:**

- Основні механізми та етапи адаптації пацієнтів до часткових знімних протезів.
- Фізіологічні та психологічні реакції організму на користування знімними ортопедичними конструкціями.
- Фактори, що впливають на тривалість і перебіг адаптаційного періоду.
- Причини виникнення дискомфорту, больових відчуттів, порушень жування та мовлення після накладання протезів.
- Терміни користування частковими знімними протезами та фактори, що визначають їхню довговічність.
- Показання та протипоказання до ремонту, перебазування й заміни протезів.
- Класифікацію дефектів знімних протезів та причини їх виникнення.
- Прямі й непрямі методи ремонту та перебазування базисів протезів.
- Властивості матеріалів, які використовуються для ремонту та перебазування ортопедичних конструкцій.

- Клініко-лабораторні етапи відновлення цілісності та функціональної придатності протезів.
- Критерії оцінювання якості відремонтованих і перебазованих конструкцій.

**Вміти:**

- Оцінювати перебіг адаптаційного періоду та визначати причини порушення пристосування пацієнта до протеза.
- Проводити контрольні огляди пацієнтів після накладання часткових знімних протезів.
- Виявляти ділянки травмування слизової оболонки та визначати необхідність корекції базису.
- Надавати пацієнтам рекомендації щодо режиму користування, гігієнічного догляду та зберігання протезів.
- Визначати показання до ремонту, перебазування або заміни часткових знімних протезів.
- Обґрунтовувати вибір прямого або непрямого методу ремонту й перебазування.
- Виявляти та оцінювати порушення фіксації, стабілізації й відповідності базису протезному ложу.
- Проводити клінічне оцінювання якості ремонту та перебазування протезів.
- Аналізувати причини повторного виникнення дефектів і розробляти заходи їх профілактики.
- Визначати прогноз подальшого використання протеза та обґрунтовувати необхідність його заміни з урахуванням клінічного стану пацієнта.

*Ключові аспекти:*

- Фази адаптації до знімних протезів
- Рекомендовані терміни користування різними видами ЧЗП. Показання до заміни протезів
- Перебазування знімних протезів – показання, методика, матеріали
- Ремонт протезів (заміна кламеру, додавання зубу, ремонт базису) – технологія. Причини перелому базисів

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.
7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.
8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 11. Помилки та ускладнення при протезуванні частковими знімними протезами.*

Розглядатимуться основні клінічні, лабораторні та технологічні помилки, що виникають на різних етапах виготовлення й застосування часткових знімних протезів. Особливу увагу буде приділено ускладненням, пов'язаним із неправильним плануванням конструкції, вибором опорних зубів, визначенням меж базису, розташуванням кламерів, фіксацією та стабілізацією протезів. Аналізуватимуться біологічні ускладнення з боку слизової оболонки порожнини рота, тканин пародонта й опорних зубів, а також механічні пошкодження протезів, порушення оклюзійних взаємовідношень, балансування, недостатня фіксація та травматизація протезного ложа. Розглядатимуться методи діагностики, профілактики й усунення ускладнень, принципи корекції конструкцій та оцінювання найближчих і віддалених результатів ортопедичного лікування.

**Знати:**

- Класифікацію клінічних, лабораторних і технологічних помилок при виготовленні часткових знімних протезів.
- Причини виникнення ускладнень на етапах обстеження, планування, виготовлення, накладання та експлуатації протезів.
- Основні біологічні ускладнення з боку слизової оболонки, тканин пародонта й опорних зубів.
- Причини виникнення травматичного протезного стоматиту, пролежнів та запальних змін слизової оболонки.
- Механізми перевантаження опорних зубів і розвитку патологічної рухомості.

- Причини порушення фіксації, стабілізації та балансування часткових знімних протезів.
- Особливості виникнення оклюзійних порушень і функціональних розладів зубощелепного апарату.
- Можливі механічні пошкодження базисів, кламерів та інших конструктивних елементів.
- Методи клінічної діагностики ускладнень та оцінювання функціональної придатності протезів.
- Сучасні методи профілактики, корекції, ремонту й заміни часткових знімних протезів.

**Вміти:**

- Виявляти та класифікувати помилки й ускладнення на різних етапах часткового знімного протезування.
- Аналізувати причини виникнення патологічних змін у тканинах протезного ложа та опорних зубах.
- Проводити клінічне обстеження пацієнтів зі скаргами на дискомфорт або порушення функціонування протезів.
- Оцінювати якість фіксації, стабілізації, опори та відповідність меж базису анатомічним особливостям протезного ложа.
- Виявляти порушення оклюзійних контактів і визначати необхідність їх корекції.
- Диференціювати ускладнення, пов'язані з конструктивними недоліками протеза, та патологічні зміни тканин порожнини рота.
- Обґрунтовувати методи усунення травматичних ушкоджень слизової оболонки та перевантаження опорних зубів.
- Проводити корекцію базисів і кламерних елементів, визначати показання до ремонту або перебазування протезів.
- Розробляти індивідуальні заходи профілактики повторного виникнення ускладнень.
- Оцінювати найближчі й віддалені результати ортопедичного лікування та обґрунтовувати необхідність зміни конструкції протеза.

*Ключові аспекти:*

- Помилки на етапі обстеження та планування конструкції ЧЗП
- Помилки при отриманні відбитків
- Помилки на етапі фіксації співвідношення щелеп і визначенні оклюзійної висоти
- Помилки на етапі виготовлення пластмасового базису
- Помилки на етапі литва каркасів протезів
- Помилки при накладанні та корекції протезів

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 12. Обстеження порожнини рота пацієнта з повною відсутністю зубів.*

Розглядатимуться особливості комплексного обстеження пацієнтів із повною відсутністю зубів на верхній та нижній щелепах з метою обґрунтування діагнозу й планування ортопедичного лікування повними знімними протезами. Особливу увагу буде приділено оцінюванню анатомо-топографічного стану беззубих щелеп, ступеня атрофії альвеолярних відростків, форми та рельєфу протезного ложа, податливості й рухомості слизової оболонки. Вивчатимуться класифікації беззубих щелеп, стан м'язів щелепно-лицевої ділянки, скронево-нижньощелепних суглобів, визначення міжщелепних співвідношень та особливості функціонального стану зубощелепного апарату. Розглядатимуться додаткові методи обстеження, їхнє діагностичне значення та використання отриманих результатів для вибору конструкції майбутніх протезів.

**Знати:**

- Основні етапи та методи обстеження пацієнтів із повною відсутністю зубів.
- Особливості збору анамнезу та оцінювання загального й стоматологічного статусу пацієнта.

- Анатомо-топографічні особливості беззубих верхньої та нижньої щелеп.
- Класифікації беззубих щелеп за Шредером, Келлером та іншими авторами.
- Особливості атрофії альвеолярних відростків і її вплив на фіксацію та стабілізацію повних знімних протезів.
- Класифікації слизової оболонки протезного ложа за ступенем податливості та рухомості.
- Анатомічні утворення, що визначають межі базисів повних знімних протезів.
- Методи оцінювання стану слизової оболонки, м'язів щелепно-лицевої ділянки та скронево-нижньощелепних суглобів.
- Додаткові методи обстеження, зокрема рентгенологічні, функціональні та цифрові методи діагностики.
- Принципи формулювання клінічного діагнозу та планування ортопедичного лікування при повній втраті зубів.

**Вміти:**

- Проводити комплексне клінічне обстеження пацієнтів із повною відсутністю зубів.
- Оцінювати анатомічні особливості беззубих щелеп, ступінь атрофії альвеолярних відростків і стан протезного ложа.
- Визначати ступінь податливості та рухомості слизової оболонки.
- Виявляти анатомічні утворення, які впливають на межі та фіксацію повних знімних протезів.
- Аналізувати функціональний стан жувальних м'язів і скронево-нижньощелепних суглобів.
- Обґрунтовувати необхідність застосування додаткових методів обстеження та інтерпретувати їхні результати.
- Визначати сприятливі й несприятливі анатомо-функціональні умови для виготовлення повних знімних протезів.
- Формулювати клінічний діагноз з урахуванням стану протезного ложа та особливостей зубощелепної системи.
- Складати індивідуальний план ортопедичного лікування пацієнтів із повною відсутністю зубів.

*Ключові аспекти:*

- Анамнез та клінічне обстеження. Основні скарги. Медичний анамнез. Стоматологічний анамнез. Обстеження. Зовнішній загальний огляд. Ступінь зменшення нижньої третини обличчя, вираженість шкірних складок обличчя, ступінь відкривання рота (вільне, утруднене). Скронево-нижньощелепний суглоб.

- Обстеження жувальної мускулатури. Внутрішньо-ротове обстеження: характер співвідношення щелеп; форма альвеолярного паростку; характер атрофії альвеолярних відростків (рівномірна, нерівномірна); характер поверхні альвеолярного відростка (рівна, горбиста); форма твердого піднебіння; поперечні складки; піднебінний валик; форми вестибулярного схилу альвеолярного відростка (пологий, стрімкий, з напуском); топографія “лінії А” та нейтральної зони; ступінь атрофії по Шредеру, Келлеру; оцінка стану слизової оболонки беззубих щелеп за Суппле і Люндом. Клапанна зона. Податливість слизової оболонки твердого піднебіння та альвеолярного паростку.

- Діагноз. Обґрунтування діагнозу. Історія хвороби, правила її ведення. План та задачі ортопедичного лікування. Попереднє лікування перед протезуванням. Види та задачі протезування.

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.

2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.

3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.

4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 13. Отримання анатомічних відбитків з беззубої верхньої та нижньої щелеп для виготовлення індивідуальних ложок*

Розглядатимуться теоретичні та практичні аспекти отримання анатомічних (попередніх) відбитків із беззубих верхньої та нижньої щелеп як початкового етапу виготовлення повних знімних протезів. Особливу увагу буде приділено анатомо-

топографічним особливостям беззубих щелеп, вибору стандартних відбиткових ложок, підбору відбиткових матеріалів та методиці отримання якісного анатомічного відбитка. Вивчатимуться вимоги до відображення протезного ложа, альвеолярних відростків, перехідної складки, вуздечок і тяжів слизової оболонки. Аналізуватимуться типові помилки під час отримання відбитків, способи їх запобігання та значення точного відображення анатомічних структур для подальшого виготовлення індивідуальних відбиткових ложок.

**Знати:**

- Мету та завдання отримання анатомічних відбитків при повній відсутності зубів.
- Анатомо-топографічні особливості протезного ложа верхньої та нижньої щелеп.
- Вимоги до стандартних відбиткових ложок та критерії їх вибору.
- Класифікацію, властивості та показання до застосування відбиткових матеріалів.
- Методики отримання анатомічних відбитків із беззубих щелеп.
- Особливості відображення анатомічних утворень, які визначають межі майбутніх протезів.
- Критерії оцінювання якості анатомічного відбитка.
- Лабораторні етапи виготовлення індивідуальних ложок за отриманими відбитками.
- Типові помилки під час отримання відбитків та їхній вплив на якість майбутніх протезів.

**Вміти:**

- Обстежувати протезне ложе та оцінювати анатомічні особливості беззубих щелеп перед отриманням відбитків.
- Правильно підбирати стандартні відбиткові ложки для верхньої та нижньої щелеп.
- Обґрунтовувати вибір відбиткового матеріалу залежно від клінічних умов.
- Виконувати отримання анатомічних відбитків із беззубих щелеп відповідно до клінічного протоколу.
- Забезпечувати повноцінне відображення протезного ложа та його анатомічних меж.
- Оцінювати точність, повноту й функціональну придатність отриманих відбитків.
- Виявляти та аналізувати дефекти відбитків, визначати необхідність їх повторного отримання.
- Обґрунтовувати вимоги до майбутньої індивідуальної ложки на основі анатомічних особливостей пацієнта.
- Аналізувати вплив якості анатомічного відбитка на точність подальших клініко-лабораторних етапів виготовлення повних знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Відбиток. Класифікація відбитків. Класифікація відбиткових матеріалів. Вибір відбиткової ложки та матеріалу для беззубої щелепи. Протезне поле. Протезне ложе. Замішування та накладання відбиткової маси на ложку. Введення ложки з масою в порожнину рота (центрування, занурення, фіксація). Виведення ложки з відбитком з порожнини рота. Оцінка якості відбитка.

- Одномоментне зняття відбитків з обох щелеп. Комбінована техніка зняття анатомічних відбитків гідроколоїдними масами.

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.

2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення

ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.

3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.

4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 14. Виготовлення індивідуальних ложок на верхню та нижню щелепи*

Розглядатимуться теоретичні та практичні основи виготовлення індивідуальних відбиткових ложок для беззубих верхньої та нижньої щелеп як важливого етапу ортопедичного лікування пацієнтів із повною втратою зубів. Особливу увагу буде приділено аналізу анатомо-топографічних особливостей протезного ложа, визначенню меж індивідуальних ложок, вибору матеріалів і технологій їх виготовлення. Вивчатимуться

лабораторні етапи виготовлення ложок на основі анатомічних моделей, особливості формування країв, створення ручок та забезпечення рівномірного простору для відбиткового матеріалу. Аналізуватимуться вимоги до точності, жорсткості, стабільності та відповідності індивідуальних ложок анатомічним умовам протезного ложа, а також типові помилки під час їх виготовлення та методи усунення.

**Знати:**

- Призначення та функціональні завдання індивідуальних відбиткових ложок.
- Анатомо-топографічні особливості беззубих верхньої та нижньої щелеп.
- Принципи визначення меж індивідуальних ложок.
- Вимоги до конструкції індивідуальних ложок для верхньої та нижньої щелеп.
- Класифікацію та властивості матеріалів для виготовлення індивідуальних ложок.
- Технологічні особливості виготовлення ложок із пластмас, світлотверднучих та інших сучасних матеріалів.
- Основні лабораторні етапи виготовлення індивідуальних ложок на гіпсових моделях.
- Принципи формування країв, ручок і забезпечення необхідної товщини ложки.
- Критерії оцінювання точності, жорсткості та стабільності індивідуальної ложки.
- Типові технологічні помилки та їхній вплив на якість функціональних відбитків.

**Вміти:**

- Аналізувати анатомічні особливості беззубих щелеп за гіпсовими моделями.
- Визначати оптимальні межі індивідуальних ложок відповідно до клінічної ситуації.
- Обґрунтовувати вибір матеріалу та технології виготовлення індивідуальної ложки.
- Виконувати основні лабораторні етапи виготовлення індивідуальних ложок для верхньої та нижньої щелеп.
- Формувати краї та ручки ложок з урахуванням анатомічних і функціональних особливостей протезного ложа.
- Оцінювати точність прилягання, жорсткість, стабільність і відповідність ложки анатомічній моделі.
- Виявляти та усувати дефекти виготовлення індивідуальних ложок.
- Обґрунтовувати необхідність корекції конструкції ложки перед отриманням функціонального відбитка.
- Аналізувати вплив якості індивідуальної ложки на точність функціонального відбитка та подальшу фіксацію повного знімного протеза.

*Ключові аспекти:*

- Методики одномоментного виготовлення індивідуальних ложок. Матеріали для виготовлення індивідуальних ложок. Матеріали для отримання відбитків.

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 15. Отримання функціональних відбитків з верхньої та нижньої щелеп*

Розглядатимуться теоретичні та практичні основи отримання функціональних відбитків із беззубих верхньої та нижньої щелеп для виготовлення повних знімних протезів. Особливу увагу буде приділено значенню функціонального відбитка для забезпечення оптимальної фіксації, стабілізації та функціональної ефективності протезів. Вивчатимуться види функціональних відбитків, методи формування їхніх країв, особливості проведення функціональних проб та диференційований підхід до отримання відбитків залежно від анатомо-топографічних особливостей протезного ложа. Аналізуватимуться властивості відбиткових матеріалів, методики отримання компресійних, розвантажувальних і диференційованих відбитків, критерії оцінювання їхньої якості та типові помилки, що впливають на подальше протезування.

**Знати:**

- Мету, завдання та клінічне значення функціональних відбитків при повній відсутності зубів.
- Класифікацію функціональних відбитків за методами отримання та характером відображення тканин протезного ложа.
- Відмінності між анатомічними та функціональними відбитками.
- Принципи визначення функціональних меж протезного ложа.
- Особливості отримання функціональних відбитків із верхньої та нижньої щелеп.
- Види функціональних проб та їхнє значення для формування країв відбитка.
- Властивості й показання до застосування різних відбиткових матеріалів.
- Особливості компресійної, розвантажувальної та диференційованої методик отримання відбитків.
- Критерії оцінювання точності, повноти та функціональної придатності відбитків.
- Типові помилки під час отримання функціональних відбитків та їхній вплив на фіксацію і стабілізацію майбутніх протезів.

**Вміти:**

- Оцінювати анатомо-топографічні особливості протезного ложа перед отриманням функціонального відбитка.
- Підбирати відбитковий матеріал відповідно до клінічних умов.
- Проводити припасування індивідуальних ложок на верхній та нижній щелепах.
- Виконувати функціональне оформлення країв індивідуальних ложок.
- Проводити функціональні проби для визначення меж майбутнього протеза.
- Отримувати функціональні відбитки з використанням відповідних клінічних методик.
- Контролювати рівномірність розподілу відбиткового матеріалу та повноту відображення протезного ложа.
- Оцінювати якість отриманих відбитків і виявляти можливі дефекти.
- Аналізувати причини помилок та обґрунтовувати необхідність повторного отримання відбитка.
- Прогнозувати вплив якості функціонального відбитка на фіксацію, стабілізацію та довготривале функціонування повних знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Вибір і підготовка відбиткового матеріалу для отримання функціональних відбитків. Класифікація функціональних відбитків. Власне функціональні та функціонально присмоктуючи відбитки. Отримання компресійних, розвантажуючих та відбитків під диференційованим тиском. Формування країв функціонального відбитка. Вибір методики та матеріалу в залежності від клінічної ситуації

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 16. Визначення центрального співвідношення щелеп при дефектах зубних рядів IV групи за Бетельманом.*

Розглядатимуться теоретичні та клінічні основи визначення центрального співвідношення щелеп у пацієнтів із повною відсутністю зубів як одного з ключових етапів виготовлення повних знімних протезів. Особливу увагу буде приділено анатомо-фізіологічним особливостям беззубих щелеп, визначенню висоти нижнього відділу обличчя та встановленню правильного просторового положення нижньої щелепи відносно верхньої. Вивчатимуться методи визначення центрального співвідношення за допомогою воскових базисів з оклюзійними валиками, анатомо-фізіологічний і функціональний методи, особливості формування оклюзійної площини та використання реєстраційних матеріалів. Аналізуватимуться критерії правильності фіксації міжщелепних співвідношень, типові клінічні помилки, їхні наслідки та вплив на функціональну ефективність повних знімних протезів.

**Знати:**

- Поняття центрального співвідношення щелеп, його клінічне значення при повній відсутності зубів.
- Анатомо-фізіологічні особливості зубощелепного апарату при повній втраті зубів.
- Відмінності між центральним співвідношенням щелеп, центральною оклюзією та фізіологічним спокоєм нижньої щелепи.
- Методи визначення висоти нижнього відділу обличчя та міжальвеолярної висоти.
- Принципи виготовлення й підготовки воскових базисів з оклюзійними валиками.
- Вимоги до формування оклюзійної площини та визначення її орієнтирів.
- Клінічні методи визначення центрального співвідношення щелеп.
- Властивості та особливості застосування реєстраційних матеріалів.
- Критерії оцінювання правильності фіксації міжщелепних співвідношень.
- Типові помилки під час визначення центрального співвідношення та їхній вплив на функціонування повних знімних протезів.

**Вміти:**

- Оцінювати анатомо-топографічні особливості беззубих щелеп перед визначенням міжщелепних співвідношень.
- Проводити клінічну підготовку пацієнта до визначення центрального співвідношення щелеп.
- Виготовляти та оцінювати воскові базиси з оклюзійними валиками.
- Визначати висоту нижнього відділу обличчя за анатомо-фізіологічними орієнтирами.
- Формувати та контролювати оклюзійну площину.
- Виконувати клінічні методики встановлення центрального співвідношення щелеп.
- Проводити фіксацію міжщелепних співвідношень із використанням відповідних реєстраційних матеріалів.
- Перевіряти стабільність воскових базисів і точність отриманих реєстратів.
- Виявляти та усувати помилки під час визначення центрального співвідношення щелеп.
- Обґрунтовувати значення правильної реєстрації міжщелепних співвідношень для подальшого виготовлення та функціональної ефективності повних знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Методи визначення центрального співвідношення (антропометричний, фонетичний, рефлекторний, функціонально-рефлекторний. Анатомо-фізіологічний метод. Положення відносного фізіологічного спокою нижньої щелепи. Протетична площина. Оклюзійна площина. Центральне співвідношення. Центральна оклюзія. Збалансована оклюзія. Вимоги до прикусних валиків.

**Рекомендована література:**

Основна:

1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.

5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 17. Перевірка конструкції повних знімних протезів*

Розглядатимуться мета, завдання та методика клінічної перевірки конструкції повних знімних протезів на етапі їх виготовлення. Особливу увагу буде приділено оцінюванню правильності постановки штучних зубів, відповідності оклюзійної площини, висоти нижнього відділу обличчя, центрального співвідношення щелеп та міжальвеолярної висоти. Вивчатимуться критерії оцінювання естетичних, фонетичних і функціональних характеристик майбутніх протезів, правильності формування зубних дуг та оклюзійних контактів. Аналізуватимуться методи виявлення помилок під час моделювання базисів і постановки штучних зубів, особливості перевірки конструкції в порожнині рота та способи усунення виявлених недоліків до завершення лабораторного виготовлення протезів.

**Знати:**

- Мету, завдання та послідовність клінічної перевірки конструкції повних знімних протезів.
- Критерії оцінювання правильності визначення центрального співвідношення щелеп.
- Принципи контролю міжальвеолярної висоти та висоти нижнього відділу обличчя.
- Вимоги до постановки штучних зубів на верхній і нижній щелепах.
- Особливості формування оклюзійної площини та зубних дуг.
- Принципи забезпечення статичної та динамічної оклюзії при повному знімному протезуванні.
- Критерії оцінювання естетичних характеристик: підтримки губ, висоти нижнього відділу обличчя, лінії усмішки та положення штучних зубів.
- Фонетичні критерії оцінювання конструкції протезів.
- Типові помилки під час визначення міжщелепних співвідношень і постановки штучних зубів.
- Методи клінічної корекції конструкції перед остаточним виготовленням протезів.

**Вміти:**

- Проводити клінічну перевірку конструкції повних знімних протезів.
- Оцінювати правильність визначення центрального співвідношення щелеп і міжальвеолярної висоти.
- Перевіряти відповідність оклюзійної площини анатомічним орієнтирам.
- Аналізувати правильність постановки штучних зубів та формування зубних дуг.
- Оцінювати естетичні характеристики майбутніх протезів з урахуванням індивідуальних особливостей обличчя пацієнта.
- Проводити оцінювання фонетики та функціональних взаємовідношень штучних зубів.
- Виявляти передчасні оклюзійні контакти та порушення міжщелепних співвідношень.
- Визначати причини нестабільності воскових базисів під час клінічної перевірки.
- Обґрунтовувати необхідність корекції постановки штучних зубів, оклюзійних валиків і воскових базисів.
- Приймати клінічні рішення щодо можливості передачі конструкції до завершальних лабораторних етапів виготовлення повних знімних протезів.

*Ключові аспекти:*

- Візуальний огляд гіпсових моделей щелеп. Перевірка постановки зубів у оклюдаторі або артикуляторі. Перевірка воскової конструкції майбутнього протезу в порожнині рота. Методи усунення помилок

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.

6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 18. Фіксація повних знімних протезів. Адаптація до протезів*

Розглядатимуться основні механізми та клінічні принципи забезпечення фіксації й стабілізації повних знімних протезів на верхній та нижній щелепах. Особливу увагу буде приділено анатомічним, фізіологічним і фізичним факторам, які впливають на утримання протезів, зокрема анатомічній ретенції, адгезії, когезії, атмосферному тиску та функціональному оформленню країв базису. Вивчатимуться причини недостатньої фіксації протезів, особливості впливу атрофії альвеолярних відростків і стану слизової оболонки на їхню стабільність. Аналізуватимуться фізіологічні та психологічні механізми адаптації пацієнтів до повних знімних протезів, етапи й тривалість адаптаційного періоду, можливі ускладнення, методи корекції та рекомендації щодо користування протезами.

**Знати:**

- Основні механізми фіксації та стабілізації повних знімних протезів.
- Анатомічні та фізіологічні фактори, що забезпечують утримання протезів на верхній і нижній щелепах.

- Роль адгезії, когезії, атмосферного тиску та анатомічної ретенції у фіксації протезів.
- Значення функціонального оформлення країв базису та створення периферичного клапана.
- Вплив ступеня атрофії альвеолярних відростків і стану слизової оболонки на фіксацію протезів.
- Причини порушення фіксації та стабілізації повних знімних протезів.
- Фізіологічні та психологічні механізми адаптації до повних знімних протезів.
- Основні етапи й орієнтовні терміни адаптаційного періоду.
- Можливі ускладнення в період адаптації: больові відчуття, травмування слизової оболонки, порушення жування та мовлення.
- Методи корекції протезів і принципи профілактики ускладнень.

**Вміти:**

- Оцінювати якість фіксації та стабілізації повних знімних протезів.
- Визначати анатомічні й функціональні чинники, що впливають на утримання протезів.
- Аналізувати відповідність меж базису функціональним межам протезного ложа.
- Виявляти причини недостатньої фіксації та зміщення протезів під час функції.
- Оцінювати стан слизової оболонки та тканин протезного ложа після накладання протезів.
- Визначати особливості перебігу адаптаційного періоду в конкретного пацієнта.
- Проводити клінічну корекцію базисів та оклюзійних контактів за показаннями.
- Надавати пацієнтам рекомендації щодо режиму користування протезами, харчування, мовлення та гігієнічного догляду.
- Виявляти й усувати причини ускладнень, що виникають під час адаптації.
- Оцінювати найближчі та віддалені результати ортопедичного лікування й обґрунтовувати необхідність подальшої корекції протезів.

*Ключові аспекти:*

- Поняття фіксації, стабілізації та рівноваги повних знімних протезів. Перевірка фіксації повних знімних протезів в порожнині рота пацієнта. Методи фіксації (механічні, біомеханічні, фізичні та біофізичні). Анатомічна ретенція. Топографія під’язикового, ретромолярного та ретроальвеолярного простору. Застосування адгезивних препаратів для поліпшення фіксації протезів. Адаптація до протезів. Періоди адаптації до протезів. Гігієнічна обробка повних знімних протезів.

**Рекомендована література:**

Основна:


1. Ортопедична стоматологія. Ч. 1: Обстеження. Постановка діагнозу / [Д. М. Король та ін.]. –2023.
2. Рожко М.М., Дмитришин Т.М., Палійчук І.В.. Лабораторні етапи виготовлення ортопедичних конструкцій зубних протезів:[навчально-наочний посібник]. – Медицина 2024. – 222 с.
3. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. – 3-е вид., доп. – Ужгород : Говерла, 2025. –211 с.
4. Рожко М.М., Неспрядько В.П., Палійчук І.В. Ортопедична стоматологія. – ВСВ "Медицина", 2020. – 720с.
5. Фліс П.С., Банних Т.М..Техніка виготовлення знімних протезів: підручник /. — 3-є видання. – Медицина 2024. – 296 с.
6. Введення в сучасну клінічну гнатологію : навч. посіб. / О. Фастовець [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2025. – 144 с.

7. Збірник тестових завдань зі стоматології : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-ту при підготовці до практ. занять та для самост. роботи з навч. дисципліни "Ортопедична стоматологія". – Ужгород : Говерла, 2025. – 214 с.

8. Невідкладні стани у практиці лікаря-стоматолога-ортопеда : [навч. посіб.] / К. Д. Тончева [та ін.]. – 2024.

9. Матеріалознавство в ортопедичній стоматології : курс лекцій : [навч. посіб.] / О. Б. Бєліков [та ін.] ; [під заг. ред. О. Б. Бєлікова]. – 2024.

10. Часткові знімні пластинкові протези : навч. посіб. / Є. Ю. Локота [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т. – 2-е вид., випр., доп. – Ужгород : Говерла, 2024. – 170 с.

11. Клініка, діагностика та ортопедичне лікування переломів щелеп : [навч. посіб.] / В. М. Дворник [та ін.]. – 2024.

12. Дмитренко М. І. Сучасні підходи до діагностики та лікування зубощелепних аномалій, ускладнених скупченістю зубів: монографія / М. І. Дмитренко ; Полт. держ. мед. ун-т МОЗ України. – Полтава, 2024. – 157 с..

Допоміжна:

1. Беляєв Е. В., Король Д. М., Гасюк П. А., Коробейніков Л. С., Коробейнікова Ю. Л., Воробець А. Б., Орловський В. О. Основні технології виготовлення зубних протезів. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». 2019. – 104 с.

2. Фліс П.С., Банних Т.М., Бібік А.М., Костенко С.Б. . Моделювання анатомічної форми зубів: підручник .— Медицина 2025. – 372с.

3. Профілактика стоматологічних захворювань : навч. посіб. для студентів стоматол. Ф-тів вищих мед. навч. закладів IV рівня акредитації та лікарів інтернів. – Львів : Магнолія-2006, 2024. – 364 с.

4. Біда О. В. Лікувально-протетичні заходи при захворюваннях пародонта, ускладнених частковою втратою зубів : [монографія] / О. Біда, О. Біда. - 2025

5. Шутурмінський В. Г. Довідник з ортопедичної стоматології :навч. посіб. для підготовки до тестового іспиту / В. Г. Шутурмінський, І. А. Серединко ; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 116 с

6. Prosthetic Dentistry (Ортопедична стоматологія) Підручник для студ. мед. ЗВО, лікарів-інтернів, магістрів. Рекомендовано вченою радою ІФНМУ. Rozhko M.M. Nespriadko V.P. (Рожко М.М., Неспрядько В.П.), 2022. - 696 p.

*Тема 19: Іспит*

Форма підсумкового контролю, яка охоплює теоретичні знання та практичні навички.

Ключові аспекти: перевірка засвоєного матеріалу за всіма темами курсу,

матеріалів практичних занять і темами самостійної роботи аспірантів; оцінка знання

сучасних клінічних протоколів, молекулярних та цифрових методів діагностики й лікування;

вміння інтегрувати знання для вирішення клінічних завдань.

Аспіранти демонструють здатність застосовувати принципи доказової медицини,

цифрові технології та сучасні терапевтичні підходи.

Практичні навички: тестування, розв’язання клінічних ситуаційних задач, презентація

плану комплексного ортопедичного лікування.